

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben lázhoz hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Asszerkesztőség kérésre visszadása
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Gyufamonopolium.

(K. Ö.) Kétféle állami monopolium van. Közgazdasági és pénzügyi monopolium. Általános vélemény az, hogy a közgazdasági monopoliumokat, vagy egyed-
 áruságokat indokoltaknak tartjuk, mivel ezeknél a nem pénzügyi eredmények, hanem a közgazdasági cél a főszempont. Indokoltnak tartjuk, hogy a posta, távir-
 da, telefon, lőporgyártás stb. állami egyed-
 áruságot képezzenek, mert azt a hatalmas közgazdasági célt, melyet a
 posta, távir-
 da és telefon útján elérni akarunk, csak úgy érhetjük el, ha ezek az intézmények állami, tehát feltétlenül megbízható kezelésben vannak. Kifogás
 alá itt csupán az államnak az a törek-
 vése esik, hogy a posta, távir-
 da és te-
 lefondjak felemelésével hatáskörét ille-
 téktelenül tullepi és ezzel a közgazda-
 sági monopoliumokat a pénzügyi mono-
 poli-
 umok nivójára süllyeszti.

Másképpen áll a dolog, ha az u. n. pénzügyi monopoliumokról van szó. Ezekkel a monopoliumokkal az állam nem akar közgazdasági célt szolgálni, sőt amennyiben ezekkel a monopoliumokkal a magán gazdaságok szabad

fejlődését akasztja meg, határozottan támadójaként lép fel a közgazdasági érdekeknek.

A finandális egyed-
 áruságok nem egyéb, mint az adó-
 kivetés, illetőleg adó-
 növelés egy neme. Még pedig a közve-
 tett adó egy neme. Nekünk megvan a magunk saját külön véleményünk a közve-
 tett adókról. Igazságosnak tartjuk, míg a felesleges és luxus fogyasztást terheli meg, igazságtalan azonban, ha a nép megélhetését és nélkülözhetetlen fo-
 gyszását támadja meg.

Ilyen nélkülözhetetlen fogyasztási cikk a gyufa is és amikor a magyar kormány az osztrák példa után indulva a gyufa monopoliumot akarja behozni, nem tesz mást, mint új adót vet ki az országra.

Belátjuk, hogy a fokozott állami szükségletek kielégítésére fedezet kell. Ha tehát több adóra van szükség, csináljuk azt meg helyes adóreformmal, mely a szociális és gazdasági viszonyok szem előtt tartásával a közterheket arányosan és igazságosan osztja meg.

Ezt nem mondhatjuk, ha a gyufa-
 monopoliummal járó adóemelését vesszük figyelmebe.

Ugyanis indirekt adóról van szó, mely szigorubb elbírálást követel, mint a direkt adó. Az indirekt adó sok esetben leginkább azt sújtja, aki gazdasági-
 lag leggyengébb elem.

A gyufamonopolium leginkább az alsó rétegeket sújtja, mint a melyek leg-
 inkább használják a gyujtót, de amelyek egyuttal legkevésbé bírják el az új terhet.

A gyufamonopolium megszünteti a magánipar egy fajtát, már pedig a nemzeti gazdagulást és jólétet semmi sem biztosítja oly hatékonyan, mint épen a magánipar terjeszkedése, melyet nem elfojtani, hanem megfelelő közgazdasági és adópolitikával fejleszteni kell.

Az osztrák pénzügyminiszter nyíltan bevallotta, hogy a gyufa megadóztatására pénzügyi okokból van szükség. Hiszen ezt ugyis tudjuk és éppen azért van a Magyarországon való behozatala ellen kifogásunk, mivel az nem egyéb, mint újabb fogyasztási adó. Már pedig minden, amit eszünk, iszunk és elhasználunk, oly nagy adóval van sújtva, mely az igények leszállítására kényszeríti a nemzet egy tekintélyes részét. Hozzá a gyufamonopoliumot nálunk is

Modern butorok ■ LUKÁCS NÁNDOR-nál Rákóczi-ut 8. sz. ■

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Turáni dalok.

— Mondai és történeti hősnékek Irta Zempléni Árpád, Budapest. Ára 5 korona. —

Előfizetési felhívásban a következőket mondja Zempléni Árpád a kötetjéről:

»Nemzeti kötetnek szántam a »Turáni dalok«-at. Tíz évig dolgoztam rajta. Ami ősmondát a velünk rokon népek megőriztek, azok legszebbjé, legeredetibbjét szerzeitem versekbe. Haldokló és kihalt népek ősrégét szövegettem ujja. E hagyományok földtárász, megmentése és földolgozása az emberiség számára legelső sorban magyar írók kötelessége. Hiszen mi érthetjük meg azokat legjobban, mert e mondakincs valaha a magyarság kincse is lehetett. Legyen tehát — gondoltam — újra azzá; gazdagítsa nyelvünket, szinesitse képzeletünket, erősítse nemzeti önzertünket: hogy lelkünk ősrégi idegen környezetünk állandó ostroma meg ne rendíthesse.«

Zempléni Árpád új verses kötetében valóban új világot nyújt az olvasónak: az ősi szittyai mithoszok világát. z urál-altáji népek népköltési hagyományából merítette a szerző a világ-történeti körképének néhány jellemző darabját. Régi pogány mondák isten-alakjai kezdik a sort: Numi Tárom, égisten, a mongol népek Zsüszé, Jelempi, a világteremtő turáni Prométheusz, Kant Torem hadisten, Völund napisten a germánoknak is kedvelt és népszerű űs-kovácsa, Istár, a babilóni szarlem-istennő, minden Vénusok őse, merülnek föl a hitregés űs-korból. Az ókori történelmi időkől Nabukudrusz-ur és Attila alakja nyomul legjobban emlékezetünkbe. Magyar tárgyai közül a pompás humoru Szentgalleni kaland ködmenes huszárai, továbbá a halálsejtelmekből gyvörtött Lavolta és a kufsteini várfogságát hősiileg szenvedő gróf Teleki Blanka alakja legturániabbak. A kötetet, végtelen komor képekkel a Tűzözön című regé zárja be, mely árjak és sárgák élet-halál küzdelméről énekel, melybe az emberiség belepusztul, Napisten eimenekül, a szárazföld pedig visszasüllyed az órába, melyből a világteremtő Jelempi egykor kiemelte.

Harmadfélszáz lapon negyvenöt kisebb-nagyobb költeményt kapunk a kötetben azoknak a mongol-féle népeknek mondáiból és történetéből, melyekhez a magyar is tartozik. Gazdag változatos-
 ág, jellemző vonalak, sötét és vidám színek és az időbeli és térbeli távolságokat figyelembe véve, meglepő összhang vonul át e nagyszabású világképen. Zempléni magyar nyelve és verselő művészete ez új munkájában legjobb klasszikusainké mellé állítható.

A »Turáni dalok« Budapest, a Franklin-Társulatnál jelent meg s minden hazai könyvkereskedésben kapható. Ára fűzve 5 korona, stilszerű díszkötésben 8 korona.

A kötet egyik legszebb darabját alább közöljük:

A LEGNAGYOBB HŐS.

I.

Nabu-kud-rusz úr, a nagy hős, a szent,
 Babilon ura szobrászáho' ment.

Királyok vonják trónas szekerét,
 Sugárzó két nap rajt' a két kerék.

Tisztelettel

WÉBER TESTVÉREK

Nagyvárad.

Bémer-tér.

Az árusítás naponta reggel 8 órától este 7 óráig tart, a berendezésnek egy része, valamint egy hármas pénzszekrény eladó.

ÉRTESEITÉS!

: Üzletünk átalakítása végett az összes

áruinkat, ugymint: blousok pongyolák, aljak, kabátok, kosztümök,

gyermek ruhák

s egyébbb cikkeket e hó végéig minden elfogadható árban árusítjuk.

egy monopolizálható üzemtársaságnak akarják bérbe adni, mely legalább oly nyereségre akar szert tenni, mint a mennyi bért fizet, akárcsak az osztály-sorsjáték részvénytársaság, szintén oly körülmény, mely gondolkodóba ejti az embert.

Az új adótörvények egy részét életbe léptetik, másik részét fel akarják függeszteni, még nem áll tisztán előttünk, hogy ezzel kinek akarnak ártani és kinek használni, a gyufamonopoliumról mint pénzügyi egyedáruságról azonban bizonyosak vagyunk, hogy gazdasági és szociális érdekeket sértünk vele.

Minisztertanács. Minisztertanácsra gyűltek össze tegnap délelőtt a kormány tagja. Szombaton nem tudtak megállapodni az országgyűlés összehívásának időpontjában, mert azonban már nem lehetett tovább halogatni. Az idő is elmúlt, úgy hogy most már csak arról lehet szó, hogy a szombati, a vasárnapi vagy a keddi hivatalos lapban jelenjék meg az összehívó királyi kézirat. A minisztertanács után Khuen Bécsbe utazott és ma kihallgatáson jelenik meg a királynál, hogy aláírásra előterjessze az összehívó királyi kéziratot. A közzététel napjától függ, hogy a választások május harmincadika és június másodika között, melyik napon kezdődnek.

Héderváry a választói jogról. Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök nyilatkozott egy belga újságíró, az »Independance Belge« munkatársa előtt s többek között a választói jogról ezt mondta:

— A kormány az általános szavazati jogot programjára írta és elhítheti, hogy ezt nemcsak amugy könnyelműen cselekedte. Következésképpen programjának ezt a pontját is igen komolyan veszi, amint hogy komolyan fogja fel

mindazon pontokat, melyekből programját összeállította. Nem fog beletelni hosszú idő és az általános választói jogot Magyarországon meg fogjuk valósítani. Ehhez nem fér semmi kétség.

A szocialisták az érmelléken. A mostani zürzavaros politikai állapotokat a szocialisták is igyekeznek alaposan kibaszni s több helyen kísérleteznek maguknak fészket csinálni. Ezek a törekvések bár meddők is maradnak, mégis azok az alörök, amelyekkel dolgoznak, megérdemlik, hogy miattuk elvegyék méltó megvetésüket a polgárságnak. Biharmegyében a székhelyi kerületben kísérletezik a szocialista párt. Mint tudósítónk jelenti, tegnap Érmihályfalván járt Mezőffy Vilmos és ott mintegy 40—50 főnyi hallgatóság előtt dr. Dóczy Imrét ajánlotta képviselőjelöltnek. Dóczy a jelölést el is fogadta és kisgazdapárti programmal akar fellépni. Dóczy programja azonban csak köpeny, melyet azonnal megfordítana, ha megválasztanák. Ertesülésünk szerint ugyanis Dóczy egységet kötött a szocialistákkal, hogy ha megválasztják képviselőnek, ő azonnal a szocialista pártjának lesz tagjává. Jó lesz tehát a gazdaságunk részén lenni és megismerni, hogy kit melenget, ha ugyan melenget, a keblén. A székhelyi kerületben különben szó sem lehet Dóczy győzelméről, különösen most nem, amikor a 48-as tábor oly erős alapokon állott.

Tisza István Ugrán.

A választói jog és a bank.

A nemzeti munkapárt leghatalmasabb tagja a jelenlegi politikai élet első szereplője tegnap az ugrai választók előtt programbeszédet mondott. Az ugrai munkapárt hatalmas táborra jelent meg az egész kerületből a gyűlésen, mely délelőtt volt megtartva a község piacán, Tisza beszédére nemcsak a vidéki városok, de a főváros is munkatársakat küldött

ki. Tisza kísérete már magában tekintélyes számot tett ki. A gyűlés a legnagyobb rendben folyt le.

Tudósításunk a következő:

Az ugrai piacon 2000 polgár jelent meg Tisza István programbeszédének meghallgatása végett. A gyűlést Bölönyi Menyhért nyitotta meg, akinek megnyitóját után gróf Tisza István emelkedett szólásra. Tisza István beszéde kivonatát a következőkben közöljük:

Tisza István beszéde.

— Azt mondják igen sokan, akik az önálló magyar bank híveinek valják magukat, hogy miért legyen Bécsben az a pénznyomó masina, legyen itt Magyarországon. Ép úgy nyomhatja itt is a bankot, mint ott. Kedves barátaim! Jól meg kell érteni ezt a dolgot nem elhamarkodva a sallangos beszédek után ítéletet mondani felette. Mert mi az a bankó? Az egy adós levél, mely az előmutatónak szól és a kibocsátónak rendelkezni kell annyi arannyal amennyit az adós levél feltüntet. Ha mi tehát tisztán csak magyar bankot akarunk, úgy megfelelő arannyal is kell rendelkezünk, hogy a kibocsátandó bankóknak fedezettel szolgáljunk. Már most, hogy állunk a község dolgában? Ha egy szegény ember megy valamelyik bankba kölcsönt venni, ugyebár sokkal magasabb kamattal és sokkal kevesebbet kap mint gazdag ember. Ugyanígy van ez az államnál is, hogy az állam hitele meglegyen, megfelelő garanciákkal is kell bírnia. Nem tartom józan gondolkodásu embernek azt a szegény embert, akinek egy gazdag ember azt mondja, hogy te is olyan kölcsönt fogsz kapni mint én csak legyél a társam és úgy viseld annak terheit mint én; az ajánlatot vissza utasítja. Pedig ha mi az önálló bankot akarjuk, úgy a felajánlott társasviszonyt utasítjuk vissza. Magyarország kedves barátaim csak mezőgazdasági állam.

Nekünk meg kell ragadni az alkalmat, hogy gazdasági függetlenségünket vivjük ki azt fejlesszük, mert ebben van Magyarország jövője. Ausztria egy kereskedelmileg és ipa-

Uri ruhákat angol szövegekben elismert modern szabásban Dragánnál Nagy Sándor-utca | Telefon szám 981. |

Lóhátas rabnók pálna levelével
Hűsítik arcát szellő hűs lehelével.

A szobrászmester, nincs honába párja,
Ékes tornácán meghajolva várja.

Fodros hajában gyémánt csillagok.
Befont szakállá gyöngysortól ragyog:

Virágos köntös eltakarja térdig
Szumérül szól a szolgálak meg sem értik:

— »Nap fia, hős ur! ég hozott e lakba
Hol ezer képben te vagy kifaragva.

Dicsőséged ihlesse kezemet,
Míg rá nem száll a vég, naplemenet.*

— »Ur Dingir áldjon, ragyogó művészem,
Táplálja lelked' s oltalmazza vészben.

A műterembe lép a nagy király . . .
Nem látta régen s meglepetve áll.

Képek sorában egy hatalmas élet
Vonul előtte . . . nézésébe mélyed.

Rémes csaták, hol tizszeres az ellen:
Szittyá, zsidó, méd pásztor-népek ellen:

Hadi kalandok, nagy vadászatok
Ábrázolási függnek sorban ott:

Bronzkép, cserpmű, márvány s alabastrom.
Ő küzd mindannin, lelkesedve, bátran.

Itt kocsiában vágat a nagy úr
S egy rátamadott oroszslánt leszúr.

Amott lóhátról gerellyel találja
S halóva hódol a puszták királya.

Odább két lábra áll a pusztá vadja
S ő szakállánál fogva megragadja.

S míg az karmával jobb karjába
Mégfojtja ballal szörnyü ellenét! . . .

Királyi tettek, merész párbajok,
Láttokra a szív büszkén feldobog.

Hogy igaz a hír, mely felőle jár:
— A legnagyobb hős Nabu, a király.

II.

Főlemelé a nagy úr a szeméit:
— Ez utolsó kép, mondd csak mi ez itt?

— Gyermekei emlék, — szólt az könnyedén,
E nő anyám s a kis fiu öcsém.

— Beszöld el! — bólint Nabu kegyesen.
— Anyám kinn főzött vályog tűzhelyen.

Öcsém, pár éves, alig gagyogott.
A katlan alá rőzsét dugdosott.

Anyám, míg perere, hajlokába fordul,
Oroszlán jött ki egy narancs bokorbul.

S a kis fiut derékon megragadva,
Mint egy gidát szörnyü szájába kapta.

Első szent áldozási emlékképek,

valamint **mindennemű szentképek** legnagyobb választékban, különféle alakban és legszebb kivitelben magyar, német, vagy tót szöveggel a legjutányosabb árban kaphatók

BUZÁROVITS GUSZTÁV

könyvkereskedésében, ESZTERGOMBAN.
Mutatvány képek és árjegyzékek ingyen és bérmentve.

világ gazdag ország' mi pedig szegények vagyunk. Ausztriának hitele van nekünk egyedül nincs, azért ne tánítsuk el a társul a jövő gazdag országot, hanem küzdjünk gazdasági függetlenségünk kivívása érdekében.

Az általános választói jog tárgyában kijelenti Tisza, hogy ha valakinek csak eszében van a választói jog úgy ő az aki az általános választói jogot akarja.

Az általános választói jog törvénybe iktatása azonban nem a ma, nem a közel jövő feladata. Nem vagyunk megérve kellőleg még arra, hogy az általános választói jogot követeljük. Figyelmeztetek mindenkit, hogy ne hallgasson nagyhangú frázisokra, amelyek az általános választói jogot hirdetik, hanem kövesse azokat, akik az ország gazdasági függetlenségét kívánják. Az Isten őrizze meg Magyarországot attól, ha ma hozzák be az általános választói jogot.

Például állítja fel a községek képviselő testületeit. Mi történne akkor, ha a képviselő testületben mindenféle jött-ment embereket választanának? Hatalomhoz jutnának azok, akik nem tudnak vele bánni, azok akiknek nincs meg kellő tudásuk az ország ügyeinek intézéséhez. Ismételtlen figyelmeztetek mindenkit, hogy ne hallgasson a nagy frázisokat hangzó demagógokra, hanem mindenki kövesse azt, aki az ország gazdasági függetlenségét kívánja.

Általános éljenzéssel fogadják Tisza István beszédét, mely után Makay Sándor helyettes pártelnök szólalt fel. A közös bank ügyét az ugrai hitelszövetkezettel hasonlítja össze. Bemutatja, hogy ime a hitelszövetkezet nem volna képes a kiválmaknak eleget tenni, ha nem volna támogatására az országos központ. Így van a banknál. Egy kisebb bank nagyobb támogatása nélkül nem tud existálni, ezért kell, hogy a társasviszony megmaradjon.

Majd Roxio Miklós esperes román nyelven tolmácsolta Tisza beszédét, mely után bankett volt.

Sikolt a gyermek, anyám megjelen. —
— Tovább, tovább csak! — szól a fejedelem.

— Anyám szívét elfogta iszonyat,
Néz, lát, határoz pillantás alatt.

Megragadá a rabló állatot,
Egy szalma-csóvát földről felkapot.

A tűzbe mártá és azzal — neki!
Meghal, nem fél, de szemét kisüti!

— Add fiamat! — A dúvad futna, de
Fog a szakállát s fut anyám.

S az égő csóvát csapkodja szemébe,
Mig mint a tarló, kigyúl sárga képe.

S a gyermeket a földre ejti le,
Anyám lerokadt, ott maradt.

S égő sörénnyel elfutott a vad.
Ócsém beteg lett, a bestia vak.

Megállt a művész, szeme könnybe égett:
— Erről faragtam, Felség, ezt a képet!

Nabu csak néz, néz, álmélkodva hallgat,
Szívébe nyájas érzetek fuvalnak.

Majd szól, merengve, mint az orgona:
— A legnagyobb hős — az anya.

Bankett Bölönyi Józsefnél.

A programbeszéd után nagyszabású bankett volt Bölönyi József kastélyában, ahol 400 teríték volt. Ezenkívül azonban még 1200-an külön terítést kaptak. A banketten az első köszöntőt Bölönyi József mondotta. Köszöntőjében a koalíció káros munkájával foglalkozott és buzdított mindenkit arra, hogy a nemzeti munka pártot támogassák. Tisza Istvánra emeli poharát.

A bankett a késő esti órákban ért véget, mire a közönség Tisza István eltetésével széteszlott.

A Katholikus Kör hangversenye.

A kedvezőtlen idő dacára szépszámú közönség gyűlt össze tegnap a püspöki palota dísztermében a Katholikus Kör hangversenyére. Ott voltak Fetser Antal és dr. Lányi József felszentelt püspökök, dr. Laurán Ágoston, báró Szentkereszthy Zsigmond, Sztaniszlavszky Adolf, dr. Karácsonyi János, Grócz Béla, Des Echerolles Kriuspér Sándorné, Ránffy Zsigmond alezredes, dr. Hoványi Gyula, dr. Kiss Döme, Mayer Antal, dr. Vucskics Gyula, Lupusny Gyula, dr. Konrád Márk, Géczy Lajos, Dus László, Imrik S. Zoltán, dr. Brém János (Nagyvárad) és még számos városunk előkelősége közül s nagyszámú hölgy közönség.

A hangversenyt a székesegyházi énekkar nyitotta meg *Haydn* »Tavaszi« című gyönyörű oratóriumával. A szólószámokat dr. Batory Oszkárné, dr. Krüger Jenő és Huszár László énekelte. *Beethoven* Antal vezetése alatt az énekkar is általános tetszést aratott a gyönyörű énekszám precíz, pompás előadásával.

*Brahms*nak »A hűség« című dalát és *Ar-didi* keringőjét dr. Batory Oszkárné énekelte el nagy sikerrel. Csengő, szép hangja, könnyed, precíz előadó képessége a két énekszám ki-tűnően érvényesültek s viharos tapsokat provokált.

Az estély főnyomója *Szentiványi* Károly ráfóti prépostnak, az Országos Katholikus Szövetség igazgatójának előadása volt. Előzetesen dr. Karácsonyi János meleg szavakkal üdvözölte a szónokot a Kör és Nagyvárad katolikus társadalma nevében. *Szentiványi* Károly megköszönte az üdvözlést s a Körnek az Országos Katholikus Szövetség testvéri üdvözlését hozta.

A Körnek is, a Szövetségnek is egy a célja: a keresztény restansáció. Ahol restansációról van szó, ott előbb vissza esés volt. A restansációt gyakran úgy olvassák ránk, hogy reakciót csinálunk. Én, mondta a szónok, a reakció szót büszkén elfogadom: reakciót s olgálok a társadalom javára. A társadalom törvényeken alapul: isteni törvényeken, amelyeket átléptetek ugyan, de akkor vesztembe rohanok rohanok s beteljesül a krisztusi mondás: Nélküllem semmire sem mégy. Az ember végzete, hogy Isten képére van teremtve s azt le nem tagadhatja, ha a hetedig poklokig süllyed is. Még a bűnökben sem tudom letagadni az isteni vonást. Ez a vonás átokká válik bennem, ha nem Isten szerint művelem.

Ezek a vonások csak akkor nemesek, ha a krisztusi parancsok szerint érvényesülnek, ha nagy szenvedélyeket Krisztus keresztüköte tartja lekötve. A diszharmóniák onnan származnak, hogy az ember nem mindég isteni törvények szerint halad.

Az egyes ember boldogsága a társadalomban mindig csekélyebb lesz. Az embereket ma

semmi sem elégíti ki. Salgó Jakab azt tartja, hogy az emberi idegrendszere nem tudott hozzá alkalmazkodni a technikai fejlődéshez, ime a kor idegessége. Én ezt egészségitanilag elfogadom, de e. éssen meg nem nyugszom benne. Az ember ma úgy van, mint — bocsánat — a berugott ember: tömény szesszel él s káromkodik, gyakran disztelenül fekszik a sárban. Gondoljunk csak a szennyir dalorra, a pornografiára.

Mi segít ezen? Csak az ön fegyelmezés, a mely megtanítja az embert lemondani, önmagát megtagadni. En nem tudok mást, ami megtanít lemondásra, önfegyelmezésre, csak a kereszténységet. Ha kimentünk a paradicsomból, ha kellett nekünk a tudás fája, akkor tudjuk kulturát el is viselni, ezt pedig csak a kereszténységgel érem el. Isten belém oltotta a boldogság utáni vágyást s csak ő tudja a boldogságot megadni. Ezért az Istenért tudok szenvedni, mert minden mulik. Csak egy nem mulik el az én lelkem üdvössége.

Ez az egyén. Térjünk át a családra. A család elválhatja az ember fogalmától. Család nélkül nincs emberi haladás. A hol nincs kultúra, azért nincs, mert nincs monogámia, nincs család. Isten tudja ezt s mikor megalkotta az embert, már azon napon megteremtette a családot. Nagy szenvedélyeink vannak, tűz ég az emberben s az Isten ennek a tűznek tüzhelyen emelt a családban. S a már bolond ember a szétrugja a tüzhelyet, hirdeti a szabad tüzet és viszi az emberiséget a züllés felé. Itt van a leánykereskedés, mely ellen emberi ésszel védekezni nem lehet. A hol van vevő, ott van kínálat, ott van kereskedő is. Az Isten azt mondja: mit akarsz ember, hiszen én a folyót partjával teremttem a szenvedélyt a házassággal a házasságnak pedig csak egy támasza van: a krisztusi tan!

A nagy család a nemzet. Az ember nem képes mindenkit egytormán szeretni. Az anya ennek példája: az anya olyan mint a dupla domboru lemesse: minden sugarat össze bujt, de csak a gyermeke kedvéért. A kik a nemzetköziséget hirdetik, azok nem az emberiséget, hanem az emberiséget szeretik, de saját hasznunkért. A hazát szeretni csak egy életfilozófia alapján lehet: az áldozat elve alapján. Az önzés a kozmopolitizmus forrása: ott élek, ahol jobb, mint a tapló a bükkfán. Nem bükkfa, csak rajta él. Hogy én a hazát és a mi hozzátartozik, szeretni tudjam, ehhez keresztényi lélek szükséges. Árpád elfoglalta a hazát, de ez a haza olyan volt, mint a viharverte tengerfenék. De amint Szent István le-tűzte a keresztet, akkor lett a tengerfenékből haza, melyet a kard és a kereszt tartanak fenn.

A népnek a jogokban való részesedése sem történhetik másként, mint a keresztény elvek alapján. Divat most a népjogok kiterjesztéséről beszélni. Ha a hatalom egy ember kezében van, van fölötte más hatalom: a nép, mely lesújtja a trónról, ha visszaél a hatalmával. De ha a nép kezében van a hatalom, akkor csak egy appellátá van: a lelkiismerethez. És én csak akkor adom a nép kezébe a hatalmat, ha tudom, hogy lelkiismerete van, hogy istenfélő, hogy tud élni azzal a joggal, melyet rábíztam, hogy szava valóban Isten szava!

A világban mindaz, ami baj, csak diszharmónia. Nincs az ember összhangban önmagával. Isten az embert testben és lélekben teremtette; ha elhanyagolom a lelki kulturát, csak félkulturát végzek. A kereszténység mind a kettőre egyaránt figyelemmel van s nem igaz

'SAVOY'
NAGYSZÁLLODA

Budapest,
VIII. József-körut 16.
A Nemzeti Színház
közvetlen közelében

A főváros legszebb és legmodernebb szállodája. — 120 szoba és szalon. Központi gőzfűtés, villanyvilágítás. Lift. Hideg és meleg víz minden szobában.
Szobák 3 koronától feljebb.
ELSŐRANGU ÉTT-REM.

az a beszéd, hogy a kereszténység elhanyagolja az anyagi kulturát, hiszen a kultúrával Istent közelítem meg. Ám az isten nemcsak bölcs és hatalmas, — de jó is és miért ne akarnék én is jobb is lenni? Főfelé kell haladnom Isten felé. A léleknek három képessége van: az értelemből fakad a hit, az akaratból remény, az érzésből a szeretet. Ezeknek kell fejlődni s akkor a mi ajkunkon a legszebb Te Deum fog fakadni.

A gyönyörű szónoklat, melynek itt csak vázlatát adhattuk, Szentiványi lelkes, tüzes előadásában mély hatást tett a közönségre. Többször felbeszakította a taps, az éljenzés, végül pedig mikor a szónok az értelemből, akaratból és érzésből a hit, remény és szeretet erőit valóban költői lendülettel és frappáns erővel vezette le, a gyönyörű befejezés hatása alatt a közönség percekig tapsolt és éljenzett. Szentiványi remek szónoklata feledhetlen hatást gyakorolt az egész közönségre s nagy veszteséget jegyezhet fel magának az aki ezt az előadást nem hallgatta meg.

Az éljenzések lecsillapultával a kamarazene-társaság, Kiss Nóra, Nagy Ferenc és Kürti István adták elő Mendelssohn Trióját nagy sikerrel. Művészi előadások, pompás összejátékuk mindhármuknak a közönség osztatlan tetszését biztosította. Ilyen kiváló zenei tehetséges együttes fellépte a klasszikus zene interpretálására és népszerűsítésére kiváló tag alkalmas s dicséretére válik Imrik Kornélia zenetanárnőnek, aki az előadott zeneszámot betanította.

Csipkés Sándorné Belezny Antalnak »Egy sir« és »Valamikor réges régen« című dalait adta elő. A pompás, mélységes magyar érzésből fakadó Dalok Csipkésné szép előadásában nagy hatást tettek s a közönség úgy az előadót, mint a szerzőt, aki maga kísérte az éneket zongorán, zajosan megtapsolta.

Befejezésül ismét az énekkar adta elő a Dinóknak opera pompás zárókarát. A szólószólamot dr Krüger Jenő kitűnő tenorja emelte ki. Ez a zárószám is a székes egyházi énekkar a kiválóságának volt bizonyosága.

Az összes ének számok fényes sikere Belezny Antal karnagy zenei tudását fáradhatatlan buzgalomát dicséri.

A rendezőség a szereplő hölgyeket pompás virágcsokorral lepte meg, a közönség pedig valóban hálás lehet a minden tekintetben kitűnően sikerült ünnepélyért a közreműködőknek.

Politizáló közigazgatási-bizottság.

Biharmegye a mult hóban.

Nevezetes ülést tartott tegnap a megye közigazgatási-bizottsága. Az ülés sablonos tárgyai épp oly egyhangúvá tették volna a lefolyt ülést is, mint máskor, most azonban politikát is vittek be az ülésbe és ez a maga nemében páratlaná tette az ülést. A bizottság ugyanis távirati uton üdvözölte gróf Tisza Istvánt abból az alkalomból, hogy programbeszédet tartott Ugrán. Az üdvözlés egyáltalán nem meglepő a megye részéről, csupán a formák, amelyek között az üdvözlés történt különös és kelt feltűnést.

Az ülés lefolyásáról tudósításunk a következő:

A közigazgatási-bizottság ülésén Miskolczi Ferenc dr főispán elnökölt. Az ülés fél 10 órára volt összehívva. Fél 10 óra után néhány perccel lépett be a terembe a főispán, aki a következő szavakkal fordult a bizottsághoz, amelynek még nem minden tagja jelent meg:

Tekintetes Közigazgatási Bizottság!

Tisza István gróf most tartja programbeszédét Ugrán. Azt hiszem mindnyájunk érzelmét tolmácsolom akkor, mikor indítványozom, hogy a bizottság nevében üdvözöljem őt. Általános helyeslés és éljenzés fogadta a

főispán szavait, melyre csak Wallner Ödön dr főügyész jegyezte meg:

— Ez ám ülésen kívül van.

A főispán azonban nem vette figyelembe a főügyész megjegyzését, hanem a következő táviratot fogalmazta meg:

Tisza István gróf Ugra.

Biharvármegye közigazgatási bizottsága nevében mély tisztelettel üdvözölöm Nagyméltóságodat.

Miskolczi, főispán.

A távirat elküldése után a közigazgatási bizottsági ülés napirendjére tértek át. E szerint a közegészségügy a mult hóban kielégítő volt, az állategészségügy pedig kedvezőtlen. Az adót nagyon gyengén fizetik, az ex-lex hatása erősen érezhető.

Tárgyalás alá került ezután öv. Örley Györgyné kérelme 40 fillér utadó törlése iránt. Keszthelyi Zoltán főjegyző javaslatára a kérelmet teljesítették.

Végül több anyakönyvvezető ellen rendeltek el a fegyelmi vizsgálatot a miatt, hogy árvaszéki beleegyezés nélkül adtak össze kiskorúakat.

Az ülésnek déli 1 órakor lett vége,

A gyermek-kórház mult éve

A nagyvárad Sztaroveczky-alapítványi gyermek-kórház választmányának tegnap tartott ülésén dr Schiff Ernő igazgató főorvos terjedelmes, érdekes jelentésben számolt be a kórház mult évi működéséről.

A jelentésből adjuk a következő érdekesebb adatokat:

A jelentés a kórház hetedik évi működéséről számol be. Ez az év fejlődés tekintetében méltán sorakozik az előbbiekhöz. Ez évben bővítették ki újabban kórházat, úgy hogy az ma 52 ágygal van felszerelve, a mely szám az eredeti 20 ágyhoz képest rohamos fejlődést mutat. Ugyancsak rohamos fejlődés tapasztalható a kórház ambulanciájánál. Egyes napokon szinte tömeg számban jelentkeznek a betegek s ez a megnövekedett forgalom a rendelkezésre álló váróhelyiség mellett csak úgy bonyolítható le, hogy a szülők nem hanem fokozatos egymásutánban jelentkeznek. Az elmúlt évben 3471 beteg gyermek jelentkezett a délutáni ingyen rendelésre, 551-el több, mint az előző évben. Közülök 401 vidéki, 3070 helybeli volt. A betegek háromnegyed részben a 3 éven aluli gyermekek közül kerültek ki. Fekvő beteg volt 456, az előző évhez képest 72-vel több. Helybeli 306 (67 százalék) vidéki 150 (33 százalék). Az ápolási napok összes száma 13428, az előző évhez képest 1611 nappal több. A fekvő betegek közül elbocsájtott 39, elhált 29, a folyó évre visszamarad 37. Gyógyultan hagyta el az intézetet 294, javultan 80, javulatlan állapotban 16.

A kórház sebészeti osztályán dr Rácz Miksa műtőorvos 157 műtétet végzett. Fül, orr és gégebetegesen az intézet szakorvosa dr Balla Vilmos, összesen 62 műtétet beavatkozást végzett, azonkívül naponta kezelte a fekvő és ambuláns betegeket. Odaadó fáradozásáért a jelentés elismerő szavakkal mond köszönetet. Szemészeti kérdésekben dr Waldmann Béla szakorvos tanácsát vették igénybe, míg a nagyobb assistentiát igénylő műtéteknél Nagy Ignác dr segédkezett. Kéri a főorvos, hogy buzgó működésükért a választmány köszönetet mondjon.

A gyermek-kórház ez évben is felesleggel zárta le évi számadásait.

A kórházban első 7 évi fennállása alatt összesen 17558 beteg gyermek (15375 bejártó, 2183 fekvő) részvételű szakszerű orvosi kezelésben anélkül, hogy az intézet fenntartása a vá-

ros háztartását csak egy fillérrel is terhelve volna, miután a kórháznak összes személyi és dologi kiadásai a kórházi ápolási díjakból nyerne fedezetet. Az alapítvány mint olyan sem járult hozzá eddig a kórház fenntartásához. Szükségesnek tartja az igazgató-főorvos ezt ismételt hangsúlyozni, mert a társadalomnak egy bizonyos rétege, amely a csendes munkáságról, ha az még oly intenzív is, alig vesz tudomást, többé kevésbé abban a hiszemben van, hogy a gyermek-kórház nagyobb részben a város által tartatik fent és azok, akik a gyermek-kórházban dolgoznak, a város polgárainak adófilléreiből nyerik — a munkájukhoz viszonyítva még mindig igen szerény — javadalmazásokat, holott valójában ők javadalmazásukat maguk keresik meg, mert az mindig a kórház forgalma arányában növekvő bevételekhez képest lett beállítva a kórház költségvetésébe.

Nagyvárad városa nyújtat ugyanis két év óta 500 koronát a gyermek-kórháznak, de nem fenntartási költségekre, hanem a szegény ambuláns betegek ingyen gyógyszer költségére.

A kórháznak van külön ingyen gyógyszer alapja, amely ez ideig a befolyt önkéntes adományokból 2727 kor. 37 fillérre gyarapodott. Az elmúlt évben összesen 702 ilyen vényt szolgált ki, összesen 766 kor. 89 fillér értékben. Az intézet Röntgen-laboratoriuma, melyet 3 év előtt 5000 koronán felüli költséggel szereztek be, az e célra adott adományokból immár teljes kifizetést nyert. Ezzel is emelkedett az intézet színvonala és emellett bizonyos tekintetben a közszükségletnek is megfelel.

Megemlékezik folytatólag a jelentés a gyermek-kórház karácsonyestélyéről és szép szavakban mond köszönetet azoknak, akik jótékony adományaikkal a beteg gyermekek ez estéjét örömteljessé igyekeztek varázsolni.

Köszönetet mond a jelentés a m. kir. földmivélségi miniszteriumnak és első sorban Mezőssy Béla volt államtitkárnak, aki a kórházat kedvezményes áru tűzifához juttatta, továbbá a nagyvárad r. kath. káptalanának, melynek tagjai, az intézet ápoló apácái számára egy minden tekintetben megfelelően berendezett kápolnát létesítettek és ezzel a nehézséget odaadó buzgalommal teljesítő apácáknak legelőbb földi óhaját teljesítették.

Külön elismerő sorokat szentel a jelentés az ápoló apácák dicséretének. Felhívja a választmány figyelmét arra, hogy az ápoló nővérek súlyos szolgálatuk mellett még arra is időt vettek maguknak, hogy a kibővítés folytán szükséges új fehérneműket és ágyneműket megvarják. Az intézetnek csak a nyers anyagot kellett beszereznie, az elkészítést az apácák ingyen végezték. Így az intézet aránylag olcsó érté jó minőségű fehérnemű felszereléshez jutott. Kéri az igazgató-főorvos a választmányt, hogy az ápoló apácáknak azon odaadó és önteláldozó közreműködésért, amellyel nemcsak erkölcsileg, de anyagilag is igyekeznek hozzájárulni az intézet felvirágoztatásához, mondjon köszönetet.

Midőn a jelentés így beszámol az intézet mult évi működéséről, rámutat arra is, hogy ezen gyors fejlődéséhez nem vette igénybe sem a város anyagi támogatását, sem a felsőbb hatóságokét, nem utazott a közjótékonyaságra, még kezét sem nyújtotta ki a jótékony adományok után — bár köszönettel vette az önkéntes adományokat — ha mégis haladt, fejlődött még pedig szokatlan arányokban, ugy ezt csak annak a lelkiismeretes és odaadó munkának köszönheti, amelylyel feladatának megfelelni igyekezett. Nem hivalkodásból teszi e kijelentést, hanem hogy felhívja a választmány figyelmét arra a fontos körülményre, hogy a kórház a mai fejlődés mellett már nem sokáig maradhat meg jelenlegi helyén, a hol nincs több hely a terjeszkedésre. Hova tovább egy új, modern gyermek-kórház létesítéséről kell gondoskodni és helyes volna ha ez ügy előkészítését már most egy bizottság venné kezébe. Végül elismeréssel emlékezik meg a jelentés a választmány nagy buzgalmu elnökéről Rimler Károly polgármesterről.

UJDONSÁGOK.

* **Áldozó csütörtök.** A római katolikus egyház ma ünnepli Krisztus urunk menyemenetelének emléknapját. Oszáz ember szemeláttára felemelkedett Üdvözítőnk a menybe, hogy elfoglalja méltó helyét az Atya jobbján. Az Olajfák hegyének azon pontján, honnét Krisztus menybe ment, Szent Ilona császárné fényes templomot építtetett, amely azonban elpusztult. Ma e helyen egy kápolna és egy török mecset áll. Ez ünnep legrégebb ünnepeink egyike, mely magyar nevét onnét veszi, hogy a gyermekek sok helyen e napon járulnak először az Otáriszentséghez. Az ünnep alkalmából a székesegyházban *Széchenyi* János apátkanonok tartja a szent misét és dr. *Mazurék* Gyula prédikál. A többi templomokban is ünnepélyes szent misék és prédikációk lesznek.

* **Gyászmise Lajcsák püspökért** Lajcsák Ferenc volt nagyvárad püspök halála évfordulója van ma. A évenként szokásos requiemet azonban a mai ünnep miatt holnap, pénteken délelőtt 10 órakor tartják meg a kapucinus rend helybeli templomában, amelynek sirboltjában nyugszik az elhunyt főpap.

* **A vízmű biztosága érdekében.** Kőszeghy József városi főmérnök utóbb előterjesztés tette, amely felsorolja azokat a fontosabb létesítményeket, amelyek a városi vízmű zavartalan működésének biztosítására szükségesek. A vízvezetési bizottság, Bordé Ferenc főjegyző elnöke alatt tegnap tárgyalta a főmérnök előterjesztését. A régi vízvezetési telepről a magas tartályhoz vezető főcső jelenleg csak a laza földben van a meredek hegyoldalon felvezetve s egy csőrepedés, vagy földcsuszamlás esetén a vízmű üzeme a legnagyobb veszélynek van kitéve. A főmérnök sürgős szükségnek tartja, hogy ez a főcső egy mászható betoncsatornában helyezhessék el, hogy baj esetén könnyen javítható legyen. A költség 50000 korona. A szakbizottság az előterjesztést elfogadta és sürgős kivételre ajánlja. — Mivel az új vízműtelep nem a magas tartályba, hanem egyenesen a csőhálózatba nyomja be a vizet, a csőhálózat biztonsága tekintetéből szükség van egy kiegyenlítő csőre, mely a vasut állomás felett, a hegytetőn egy tartályban végződnék. Erre is sürgősen szükség van s így a szakbizottság elfogadta a javaslatot. A költség 21000 korona. A kovolozsvári-utcai vasuti átjáró alatt szükséges az új vízvezetési csöveknek mászható beton aknába elhelyezése, a cső biztonsága végett. Az erre vonatkozó javaslatot elfogadták, 3000 korona költséggel. — Javasolja még a főmérnök, hogy az új vízműtelep főcsőve kötéssék össze a régi telep osztószekrényével s e célra egy betonhid szükséges a Körösön. Attól tart a főmérnök, hogy ha ez nem készül el, a két telep különböző rendszere miatt Várad-Velence egy részén a víztorlódásból folyólag, zavaros lesz a víz. A csőátvezetés és az új hid együtt 50,700 koronába kerülne. Szükségesnek tartja továbbá a főmérnök a felszíni alsó részén egy újabb fenékgát építését, 20000 korona költséggel. A szakbizottság azonban úgy a csőátvezetést a hiddal, mint a fenékgát építését nem tartja sürgős szükségnek, hanem ezekre nézve bevárja a tapasztalatokat. Végül még a vízvezetési szerelő telep építésére nézve egy új módozatot terjesztett elő a főmérnök, amely szerint a felszerelő kivételével, az összes személyzet egy területen nyerne lakást s a költségek, az e célra már megszavazott 52000 koronából 42800 koronát igényelnének. A bizottság elfogadta a javaslatot.

* **Elmaradt bankett.** A folyó hó 8-án az ügyvédek által tervbe vett társasvacsorát közbejött akadályok miatt, bizonytalan időre elhalasztották.

* **A jogügyi bizottság ülése.** Végre tegnap megtartotta Nagyvárad város jogügyi szakbizottsága már többször elalasztott ülését, mert a bizottság néhány tagja megjelent az ülésen. Dr. Thury László elnökletével alatt dr. Molnár Imre, dr. Schweiger Ede, dr. Mihály Lajos, dr. Agoston Péter, dr. Döri István voltak jelen. Először a villamos vasut és a város között az aszfalt felbontása és helyreállítása körül felmerült konfliktus került tárgyalásra. A szakbizottság azon véleményben van, hogy a vasutársaság nem tartozik igazolni a munkálátokat s a város köteles a szükséges anyagokat a vasutnak kiszolgáltatni. — Szaniszló püspök által várad-olaszi óvoda tanítójának dotációjára tett alapítvány most már 28000 koronára szaporodott összegének kamatait dr. Thury László főügyész napközi otthon céljaira indítványozta fordítani. A városi tanács véleményét kért a szakbizottságtól, hogy az alapítványt más célra, mint a végrendeletben van, szabadon fordítani. Dr. Molnár Imre felvetette, hogy az alapítvány hibás, mert a hagyományozó jogutódának megkérdőjelezése nélkül osztották. Egy felekezeti hagyományt más célra nem lehet fordítani. Adják át a bölcsőde egyesületnek, amely áldásosan működik s több bölcsődét és óvodát tart fenn a városban. A bizottság többsége azonban azon véleményt adta, hogy Nagyvárad városának joga van az alapítványt más célra is fordítani. — Novák F. 100 frt alapítványt tett, de azzal, hogy annak kamatait rokonsága élvezze. Így az alapítványnak csak őrzője a város. A szakbizottság véleményezi, hogy az alapítvánnyal mondjon le a város s azt tegye át a hagyatéki bírósághoz.

* **A Pece rendezés és gyárosok.** Valószínűleg még a nyár elején megkezdte Nagyvárad városa a Pece-patak városi szakaszának rendezését, beboltozását. Ez időre a Pece egész vizét kívül vezetik el a városban az árapasztó csatornában. Ez által azonban a Pece mentén levő gyártelepek üzeme hajba kerülne, mert nem nyernék a szükséges kondenzvizet, amelyet a Pecéből vesznek s a már elhasznált vizet sem tudják a Pecébe vezetni. Ennek a kérdésnek a megoldása tárgyában tegnap a gyárosok és a város vezetői között tárgyalás volt. A gyárosok ragaszkodnak ahhoz, hogy üzemiüköz megkapják a szükséges vizet. A kérdést úgy vélik megoldhatóknak, hogy a villamos telep már elhasznált kendervizét, lehűtve, csatornákon szállítják a gyártelepekre. A gyárakból kikerülő vizek elvezetéséről pedig a városi mérnöki hivatal gondoskodik valamely módon.

* **A széplaki áldozat temetése.** Tegnap helyezték örök nyugalomra Széplakon Bálint Sándort, akinek hulláját Nagyváradról szállították ki Széplakra. A koporsó 1 órakor érkezett meg Széplakra, ahol az állomástól a család tagjai kísérték be a községbe. Széplak piacán nagy tömeg ember gyűlt már össze a temetésre. A gyászszertartást az ottani iskola dalárdája nyitotta meg, majd Takács József református lelkész bucsuztatta el a halottat, mire megindult a gyászmenet. A menet élén hatalmas gyászfátyollal bevont nemzeti színű zászlót vittek. Ezt a zászlót Szatmári Mór ajándékozta Széplak községének Bálint Sándor emlékére, a koporsót kikísérte Szatmári Mór is, aki a temetőben beszédet tartott, melyben hangzott, hogy a szenvedélyek hangját tegyék félre és az engesztelődés szavával válnak meg a koporsótól s folytassák munkájukat. Ezután Szatmári úgy a Kossuth párt, mint a maga nevében koszorút helyezt el a koporsóra. A temetés a legnagyobb rendben folyt

le, bár a hatóság tüntetéstől félt és nagyszámú csendőrséget rendelt ki, erre azonban szükség nem volt.

* **Nem lesz madarak napja.** Az idei madarak napját a megyei közigazgatási bizottság május 10-ére tűzte ki s annak megtartását minden iskolában elrendelte. A rendeletre tegnap dr. Radu Demeter görög katolikus püspök átiratot intézett Miskolczy Ferenc főispánhoz. Az átiratban tudatja Radu, hogy az idei madarak napját nem tarthatja meg iskolában, mert a kitűzött határidő előtt husvét ünnepek lévén, az iskolás növendékeket nem oktathatták ki kellőleg e nap fontosságára. Később pedig megint nem tarthatják meg a madarak napját, mert az iskolás gyermekeket nem kötelezhetik, hogy szüleik mellől, a mezőgazdasági munkálatokat otthagynak, kizárólag a madarak napjért jöjjenek fel az iskolába. Eszerint a görögkatolikus iskolákban az idén lesz megtartva a madarak napja.

* **A gyermekkorház választmányának ülése.** A nagyvárad Sztaroveszky-alapítványi gyermekkorház választmánya tegnap délután tartotta ülését, Rimler Károly polgármester elnöke alatt. Fásztor Bertalan előadó ismertette a kórház múlt évi számadásait, a melyet jóváhagytak. Bemutatta előadó az igazgató-főorvos előterjesztését, amelyben kéri, hogy dr. Rác Miksa műtőorvost, aki már évek óta nagy buzgalommal és odaadással működik tiszteletdíj mellett a kórházban, rendszeresítsék és a nyugdíjjogosultak közé vegyék s ezáltal azt a kitűnő szakértő mintegy odakössék az intézethez. Kéri a polgármestert, hasson oda, hogy a mostani 1800 korona tiszteletdíj mellett sebész-főorvosi címmel nevezze ki a kórház rendes orvosul a főispán. Eszmecsere után a választmány abban állapodott meg, hogy a szervezeti szabályzat közeli módosításával ezt a kérdést is vegyék figyelembe. — Ezután előterjesztette dr. Schiff Ernő igazgató-főorvos terjedelmes, nagyérdemű jelentését a kórház múlt évi működéséről. A jelentés, melynek érdekesebb adatait más helyen közöljük, hű képét nyújtja annak a buzgó, eredményes működésnek, amelyet az igazgató-főorvos s az ő odaadó vezetése alatt a kórház orvosi kara és az ápoló apácák kifejtettek. A jelentést éljenzéssel fogadta a választmány, a mely elsősorban az igazgató főorvosnak szólott. A választmány a jelentést örömmel fogadta s dr. Schiff Ernő igazgató-főorvosnak jegyzőkönyvi köszönetet szavazott. — Az igazgató felvetette, hogy a kórház kibővítésével s egy modern gyermekkorház létesítésének eszméjével foglalkozni kell. A mai helyen ez nem vihető ki. Rimler Károly polgármester megígért, hogy ezt a kérdést nem csak felveti, de a tanácsban is állandóan felszinen tartja. Ezután a folyó évi költségvetést elfogadták s az ülés véget ért.

* **A diszletraktár eladása.** Sztarill Ferenc építész ajánlatot adott be tegnap Nagyvárad városához, amelyben kéri, hogy a város adja el neki a mai időtlen diszletraktárt és annak területét, 70000 koronáért. A terület egy részén telépit egy új megfelelő diszletraktárt 45000 koronáért s a város még egy háznak megfelelő területet 3000 koronáért külön eladhat, úgy, hogy még 30000 korona megmarad a városi pénztárnak. A mostani disztelen diszletraktár helyén modern épület lenne, ami által csak nyerne a város.

* **A Bottó főzöiskolát sürgetik.** Bottó Ferenc mintegy 150,000 korona vagyonát tudvalevőleg azzal hagyta Nagyvárad városának, hogy abból egy főzöiskolát állíttasson s az ott főzött ételeket első sorban rokonai ellátására fordítsák. Azóta már eltelt 7 év, de a főzöiskolát még nem létesítették. A rokonok most beadványt intéztek a városhoz, amelyben

a főiskola sürgős felállítását kérik, hogy részesülhessenek az ellátásban. Ha a város nem teljesíti az öröklagó kívánságát, kártérítést követelnek a várostól.

* **Az ideai kövezési program.** Nagyváradi város mérnöki hivatala betérjesztette a városi tanácshoz az 1910 évi kövezési programot. Ez évben rendelkezésre áll 79249 korona. Elsősorban szükséges a Bányasor rendezése. Itt a régi Aduna-patak árkát kell betömni s ennek helyét feltölteni. A gyalogjárdaát a más helyről kikerült ócska lapos kövekből készítik. Ez évben jönnek rendezés alá továbbá a Templom-utcával szemben levő utca, Gerliczy-utca, Heitai-utca. Nagyobb kövezési, illetve aszfaltjavítás lesz a Ritoók utcai iskolánál, Menház utcán, a Vár-téren, Sánc, Malom, Kertész és Hid utcákon s ezáltal Várdelencze egyrésze is rendezve lesz.

* **Adomány a gyermekvédő ligának.** A gyermeknap alkalmából egy jótékony gyermekbarát, mivel a gyűjtő perselyeknél nem adakozott, 10 koronát adományozott a gyermekvédő liga céljaira.

x **Uj fogtechnikai laboratórium.** 25 évi gyakorlat a fogtechnika minden ágában! 21 évig Nagyváradon működtem Heiman fogorvosnál mint fogtechnikus. Elvállalok minden munkát arany vagy kaucsukban, szájpádlás nélkül, izléses és szolid kivitelben, olcsó árak mellett. Kérve a n. é. közönség támogatását, vagyok tisztelettel *Windelburg Miksa* fogtechnikus Nagyvárad, Nagy Sándor-utca 11. szám.

x *Finom uri fehérnemű és minden uri divat és kalap* ujdonság megérkezett

Róth M. utóda cégnél.
Bémer-tér.

Eredeti angol férfi cipők.

x **Személyhitelt,** gazdálkodóknak, kereskedőknek, iparosoknak, hivatalnokoknak, havi törlesztésre is 6—7 százalékos kamattal.

Magán pénzt, rendes foglalkozású hitelképeseknek egy nap alatt folyósítottak diszkrétan.

Jelzálog kölcsönt, házakra, földekre, telkekre, építkezésekre I. II. III. helyre az érték 70—85 százalékig 3¹/₂, 4, 4¹/₂ százalék alapon.

Megkeresések **»BIZALOM«** jellegre Nagyvárad főposta címzendő.

x **A Lloyd kávéház** modernül berendezett helyiségében május hó 4, 5, 6 és 7-én a következő igen érdekes mozgólénykép ujdonságok lesznek bemutatva: 1. Pieske biliárdozik. 2. A testvér büne. 3. jövő század tudománya. 4. Professor Lufticus. 5. Kárrarai márvány ipar. 6. Machreb királyság. 7. Csibész ötlet. 8. Anya vétké. Belépti díj nincs. Kezdeté este 9 órakor. Kitűnő italokról és ételekről gondoskodva van. A n. é. közönség szíves pártfogását kéri *Hartstein és Örley* kávéház tulajdonosok.

x Egy 4 szobás modern lakás f. évi november 1-re kiadó. Rákóczi-ut 32.

Nyári ruhakelme
ujdonságok
Flegman cégnél
Bémer-tér.

* **Borsalino, Pichler és angol kalap** tavaszi ujdonságok **REICHARD ÁRUHÁZABA** megérkeztek, hol legelegásabb budapesti és *amerikai cipők* kaphatók.

x **Szőlősgazdák figyelmebe.** Ajánlom hasított tölgy szőlőkaróimat 2 méter magaságig előnyös árban, Nagyvárad, állomási tűzifaraktáromon. BRÓDI SAMU fakereskedő. Raktári telefonszám 821. Irodai telefon 295.

Jenny Jenő órák és ékszerész

a bérálási alkalomra ajánlja a helybeli és vidéki n. é. közönségnek dus választékban levő óra és ékszer készletét, amelyet a volt betörés miatt

legjutányosabb árban

őhajt kiárusítani. Órákat egy évi jótállás mellett javítok. Kérve a n. é. közönség szíves pártfogását továbbra is, tisztelettel **Jenny Jenő,** órák és ékszerész Szt. János u. 39. sz.

Telefon szám 285.

Egy fiut tanulónak felveszek.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Csütörtök d. u. Sasfiók, este Luxemburg grófia.

Péntek: Tilos a csók.

Szombat: Jótékonycélu hangverseny.

Vasárnap d. u. Obsitos, este: Gyimesi vadvirág.

ZENE ÉS MŰVÉSZET.

Hangverseny a színházban. Két bájos női arckép is jelzi a szombati hangversenyt Sebő Imre kirakatában: báró *Vay Arnoldné,* a világhírű főrangú zongora művésznő, akinek művészetét a kritika mindenütt egyhangú, osztatlan elismeréssel emelte ki és dr *Veress Endréné* ének művésznő, az ismert kolozsvári tudós neje, akinek gyönyörű alt hangja, tudása, képzettsége minden hangversenyen feltűnést keltett. Nem kevesebb vonzerővel bír *Hercsegh Ferencnek,* a kitűnő írónak szereplése, a mi pedig a hangversenyt különösen népszerűvé teszi széles körökbe, az a budapesti honvédeknek vendégszereplése.

EGYESÜLETEK.

A Gyermekbarát egyesület új elnöke. A nagyváradai gyermekbarát egyesület elnökségéről elköltözése folytán *Glac Antal* volt főispán lemondott. Az egyesület tegnap az elnöki szék betöltése céljából közgyűlést tartott, *Berkovits Ferenc* alelnök elnöklettel. Elnök meleg szavakban emlékezett meg *Glac Antal* elnöki működéséről s indítványára érdemeit jegyzőkönyvbe iktatták s az egyület tiszteletbeli elnökül választották meg. Elnökké egyhangúlag isikésedéssel *Hlatky Endre* főispánt választották meg s megválasztását megfelelő formában tudomására hozzák. *Berkovits Ferenc* alelnök tisztéről szintén lemondott. Helyére az egyület alelnökül dr *Mártonffy Marcell* választották meg. Dr *Berkovits Ferenc* érdemeit szintén jegyzőkönyvben örökítették meg s tiszteletbeli alelnökké választották. A zárszámadást és az évi jelentést tudomásul vették

Flegman Ármin

női-divatáruháza a
legszebb ruhaszöve-
tek, bluzok és felöl-
tők tárháza.

Alapított 1888.

Igazságszolgáltatás.

Gyujtogató inas. Tegnap számunkban már ismertettük *Cseh Sándor* derecskei cipész bűnyűjét és a benne megtartott esküdtszéki tárgyalás első napját. Tegnap folytatták a tárgyalást. Az ügyész vádbeszéde után dr *Sarkadi* ügyvéd *Cseh Sándor* vádlott bűnszegédi voltát bizonyította, kiváló jogászi érveléssel. Az esküdtek *Cseh Sándort* ezek alapján mint bűnszegédet mondták ki bűnszegédnek. Ugy szintén marasztaló verdiktet hoztak *Erdei Károly* ellen is. A törvényszék ezek alapján *Cseh Sándort* 3 évi tegyházra, *Erdei Károlyt* pedig 3 évi fogházra ítélte.

NYILTTÉR.

Dr. Pojnar Szever

ügyvédi irodáját

Rákóczi-ut 8. sz. alá helyezte át.

Dr. VOSKIOS NYULA.

Modern lakás kiadó.

3--5 szobás és 2 szobás garçon lakás előszoda fürdőszodával :: :: ::

november 1-re

Rosenzweig mellfüzőgyárban.

!! **Ovakodjunk a molyoktól !!**

Közhasznú intézmény!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses figyelmét felhívni e célra berendezett, **molykár ellen védő, biztosító, és raktározó intézetemre.** Elfogadok nyári gondozásra felelősség mellett bármily értékes ruhákat, szőrmeárukat. Férfi és női városi bundák, utibundák, szőnyegek, függönyök, gallérok, karmantyukát stb., saját műhelyemben kijavítva, tisztán hiba nélkül szolgáltatom vissza. Kívánatra azokéit házhoz küldök, az üzlet tűz és betörés ellen biztosítva van. Becses pártfogását kérve maradtam kiváló tisztelettel

Dózsa János szücsmeister Nagyvárad
Sas passage.

HANGVERSENY a Szigligeti-színházban

Hlatky Endre, Nagy-Várad város főispánjának és Dr Miskolczy Ferenc, Biharvármegye főispánjának védnöksége alatt a nagyváradi

Városi Arvház és a Tüdőbetegek Üdülőhelye javára folyó évi május hó 7-én, azaz szombaton, özv. báró Vay Arnoldné Mikes Sarolta grófnő zongoraművésznő a Szigligeti-színházban

hangversenyt

tart. A hangversenyen közreműködnek még: Dr Veress Endréné énekművésznő, Herczeg Ferenc nagyevű irónk és Dezséri Bachó István karnagy vezetése alatt a budapesti I. kerületi honvédszenekar.

MŰSOR:

1. NYITÁNY. Előadja: *Dezséri Bachó István* karnagy vezetése alatt a budapesti I. kerületi honvédszenekar.
2. SAINT-SAENS. Áriák a »Sámson és Delila« c. operából:
 - a) Sámson el fog jönni . . .
 - b) Kinvil szivem neked . . . Előadja: *dr Veress Endréné* énekművésznő. Zongorán kíséri: *dr Papp Alajos*.
3. MOZART: Zongoraverseny A-dur. Allegro-Andante-Presto. Előadja: *özv. báró Vay Arnoldné Mikes Sarolta grófnő* zongoraművésznő. Kíséri: a honvédszenekar.
4. FELOLVASÁS. Tartja: *Herczeg Ferenc*.
5. MEYERBEER: Fides nagy börtön-áriája a »Próféta« c. operából. Előadja: *dr Veress Endréné* énekművésznő. Zongorán kíséri: *dr Papp Alajos*
 - a) DVORAK: Furiant.
 - b) SCHUMANN: Nachtstück.
 - c) CORELLI-FRIEDENTHAL: Caprice de Concert. Előadja: *özv. báró Vay Arnoldné Mikes Sarolta grófnő* zongoraművésznő. Kíséri: a honvédszenekar.
7. NAGY-EGYVELEG. *Dezséri Bachó István* karnagy vezetése mellett előadja a budapesti I. kerületi honvédszenekar.

A hangverseny kezdete 8 órakor.

Helyárak:

Nagy páholy: 30 kor. Földszinti és emeleti páholy: 20 kor. Zsöle 6 kor. Körsszék: 4 kor. Támlásszék: 2 kor. 50 fill. Másodemeleti erkély I-sor 2 kor., többi sorok: 1 kor. Földszinti állóhely: 1 kor. Diák- és katonajegy: 60 fill. Karzati állóhely: 40 fill.

Jegyek előjegyezhetők és válthatók Sebő Imre könyvkereskedésében Nagy-Váradon és a hangverseny napján este a pénztárnál. A jótékony célra való tekintettel kérjük a hangverseny szíves támogatását. — Felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hírlapilag nyugtáztatnak.

A rendező bizottság nevében:
Özv. Des Echerolles Kruspér Sándorné.

Igyekezzenek mindenki francia születésű okleveles tanárnőktől franciául megtanulni! Az órákon könyvek és irkák díjtanulni! Csoportos oktatás! Privát tanítás otthon is! Kedvező fizetési feltételek! Francia könyvtár! Lakás Csengeri-utca 6. Csapóház.

A múlt év szomorú tapasztalatai mindenkit meggyőzték arról, mily fontos dolog a szőlőbetegségek ellen idejében és kellő módon védekezni. A szőlő peronoszpórája ellen a dr. Aschenbrandt-féle

bordói por

a legbiztosabb és legtartósabb hatású szer. Különösen jól jártak azok, akik a nagymértékben mutatózó fűrt-peronoszpóra ellen a tudományos vizsgálatokból merített s idejében közzétett tapasztalatok szerint a permetezést a dr. Aschenbrandt-féle

rézkénporral

való pyrozással egészítik ki. Azért ne mulassza el senki, hogy ezentúl szőlőjét idejében és legalább kétszer dr. Aschenbrandt-féle rézkénporral befújassa.

A rézkénpor amellet a LISZTHARMATNAK egyetlen feltétlenül biztos ellenszere Nemcsak megóvja a bog ókat az infekciótól, hanem a megtámadott fűrtöket meg is gyógyítja.

Az Aschenbrandt-féle porok árai loco Budapest raktár:

a bordói poré
50 kg.-os zsákokban, kg.-kint — — 62 fillér
10 és 5 kg.-os zsákokban, kg.-kint — — 66 " "
2 kg.-os dobozokban, kg.-kint — — 67 " "

a rézkénporé
50 kg.-os zsákokban, kg.-kint — — 45 fillér
10 és 5 kg.-os zsákokban, kg.-kint — — 49 " "
2 kg.-os dobozokban, kg.-kint — — 50 " "

Ismertető füzeteket, ha szállati utasításokat küld és a rendelések pontos teljesítéséért szavatol a

magyar mezőgazdák szövetkezete
Budapest, V. ker. Alkotmány-utca 31. szám.

A por ezenkívül kapható és megrendelhető: *Andrényi Károly* fiainál Nagyvárad. *Janki Antal* utódjainál Nagyvárad. *Pontelli Emil*nél Biharvármegyei. *Klein és Grünfeld*nél Élesd. *Erdey István*nál Belényes.

Biztos, gyors, ártalmatlan hatásos szépitőszeregyedül a Lédig-féle alabastrom arc crème 1 tégely 1 korona, alabastrom szappan 1 drb 80 fillér. Kiválóan alka mas szeplő, májfolt és arcfehéritésre.

o o Egyedüli raktár a készítőnél o o
LÉDIG ÁRPÁD arany kereszt gyógyszer-tára,
Nagyvárad, Szt. László-tér (Városháza mellett.)

Hegyköz Szent Miklós községben

(Biharmegye) **Gazsi András**

eladja házat, szöllejét és 32 hold szántó és kaszálló földjét.

Bővebbi értekezés **GAZSI ANDRÁS**NÁL, fentnevezett községben.

Uj. Uj. Uj.

Villanyerőre berendezett modern díszmű és ipari

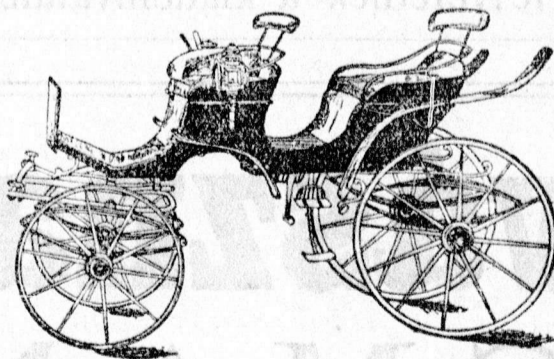
esztergályos üzlet

Beöthy Ödön- és Arany János-utca sarkán Nagyváradon.

Tisztelettel értesitem a nagybecsült közönséget, hogy műhelyemben készítek minden ezen szakmába vágó ipari és díszmű esztergályos munkákat. Billiárdgolyókat, dákókat stb. igen jutányos árak mellett, kellő pontossággal és kitűnő szaktudással. Szíves pártfogást kér

Deutsch Miksa, esztergályos.

Uj kocsiraktár! Megnyilt márczius 1-én.



Van szerencsénk Nagyvárad város és vidéke nagyérdemű közönségének szíves tudomására hozni, hogy a nagyváradi kocsikészítő mesterek szakosztálya által létesített

kész kocsiraktár

Nagyváradon, Lukács György-utca 14-ik szám alatt, márczius 1-én megnyilt, ahol is a legelegánsabb és legjutányosabb árak mellett beszerezhetők, ócska kocsikat becserélünk, javításokat pontosan és jutányosan eszközölünk.

Tisztelettel

a nagyváradi kocsikészítő mesterek szakosztálya.

Villamos és műszaki felszerelési vállalat.

NAGYVÁRAD, RAKOCZY-UT 5.

Telefon és interurbán 914.

A Magyar Siemens Schuckert Művek képvisellete ■ Tantallampák gyári raktára.

Elektro és gépészmérnöki iroda.

Elvállal mindennemű villamvilágítási és erőátviteli munkákat, izzólámpák kezelését, szénpálcák szállítását. Telefon, Telegraf és villámhárító berendezéseket

Raktáron tart modern és izléses villamos csillárokat izzólámpákat fűtő- és főzőkészülékeket, motorokat és szellőztetőket.

Szabadalmak kidolgozása és értékesítése.

Ertsey Zoltán

keresk. vezető.

Reichel Henrik

gépész és elektro mérnök.



Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.

9015—1910.

Hirdetmény.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala, mint I. fokú iparhatóság, ezennel közhírré teszi, hogy dr. Kepes Olivér által föllálatni szándékolt malomiparra a telepengedély kiadása tárgyában folyó évi május hó 19-ik napjának délelőtti 10 órájára az Erzsébet-utca 20. számú házhoz helyszíni tárgyalást tűzött ki, amely körülményről az érdekeltek oly figyelemzeteléssel értesítetnek, hogy esetleges kifogásaikat a helyszíni tárgyalás alkalmával adják elő, mert a későbbben teendő felszólamlások figyelembe vételni nem fognak.

Nagyvárad, 1910. április 26 án.

Gerő,

r. főkapitány.



Abbázia Hotel és pensió Riviera.

* Aki otthonias és kellemes lakást óhajt Abbáziában, felhivom az i. 's közönség figyelmét

szállodámra,

mely a legegánsabb izlést is kielégíti, azonkívül *kitűnő magyar konyhánk* a legjobb hírnévként örvend *Szobák* gyönyörű tengeri kiátással és *figyelmes kiszolgálás*. — Fürdőszoba minden emeleten. — Orvos a házban.

Mérsékelt árak. — Prospektus ingyen.

Magyarok szives partifogását kerli a tulajdonos

Politzer Gyula.

Hirdetések

felvétetnek a kiadóhivatalban.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.

8690/1910. szám.

Hivatalos hirdetmény

a védhímlő oltásról.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala közhírré teszi, hogy az 1887. évi XXII. t.-cz. s ezzel kapcsolatosan a m. kir. belügyminiszter által 1887. évben 40.180. sz. a. kiadott körrendelet értelmében a város területén hivatalból eszközlendő védhímlő oltásokat a városi tisztviselők folyó évi május hó 8-ik napjától kezdve és folytatólag minden vasárnap délelőtt, reggel 9—11 óráig Ujváros Kert-utcájában a tűzoltó laktanya nagytermében fogják megtartani.

Annak előrebocsátása melletti, hogy oltásra köteles minden gyermek életének első évében, újra oltásra köteles pedig minden gyermek, ki 12-ik életévét betöltötte s az utolsó 5 évben valóságos hólyagos himlőt ki nem állott, felhivom a város közönségét, s különösen a szülőket, gyárakat, kereskedőket és iparosokat, hogy a még be nem oltott vagy újra oltásra kötelezett gyermekekkel illetve tanoncokkal a jelzett helyen és időben megjelenni annál is inkább szigorú kötelességüknek ismerjék, mivel ellen esetben az idézett t.-cz 11. §-a alapján 2 től 100 koronáig terjedhető pénzbüntetésben marasztalom őket.

Nagyvárad, 1910. április 23-án.

Gerő

rendőrkapitány.

Ruhavásznak

gyönyörű kivitelben és színekben

FLEGMANNÁL

Bémer-tér.